

Abazaca

Абызшва хчара – абазара хчара!

Ацри бызшва – хвитнагІапІ, ауи умыргарныс гъзахварам.

Ацри бызшва – йхъаду, заджвгъи агІвычІвысйыквихырныс йыквихырныс йахвитым хвитнагІапІ. Ауи ахвитнагІа ахчара – ахъазыкІ йыгъкультура уысым, ауи абызшвала акъральгІвчва рхвитнагІаква ацапшызчІвуа лшарапІ.

Абызшвала аполитика, аэкономика йгъи аунашвачпарапыраква аъазтын, атынчра уалачважварныс чІыдапІ. Бызшвала йацапшым ажвлара апны атынчра йащату ахвинагІаква рацапшызлара ракІвпІ.

БызшвакІ хъгалра атра йапщылата уыжвгІандзара йдырцуз аполитика абызшваквa рдырра«шварагІварата» йырпхъадзун. Абызшва аныдзуа ауиажвагІвацаква гъракІвым йацагауа, ауи йацтаасквышывква йгІарылсыз ахыгІаквагъи, агвыргъяараквагъи ыдзитІ.

Абызшва ахъаз хІабазырдыруа гъыргІапсгам, ауиажвлара азазаъащаквагъи, атшдыррагъи, ауагІахъа лкІгІараквагъи йрыщатапІ.

Абызшва ауагІахъа культура ахчара акІвымкІвагъи, атурых апны ауагІахъа лкІгІараква зрыдзразтахъызгъи, ауи йадымгылуаз рбыжъквагъи злазхІваз ргІапсгапІ.

Ажвлара апны - ахабарргагаква , азъазара, акультура, анхартаква, аурамква рпны ацри бызшваквa хвиттайаъазлара акІвпІ йтынчу абазара ахъазла йырхъйачІву.

Абызшваквa зымгІва йхІзацалу байарата йпхъадзара акІвпІ арыпхъарала йгъи акультурала аполитикайащатазлара атахъу.

Ацри бызшваквa рхчара, ауат ртшауацІыхра, ажвлара апны хвитта йгІарысабапра акъральыгІва йахъваквцІарапІ. ООН а-Конвенция й-17-хауа, й-29-хауа, й-30-хауа астатьяквa рпны йгІарбу асаби йхвитнагІаква рырхъйарала джъауапкІрапІ.

Асетъ апны ашвъаквa рагвныргІврала йахъпшылуа DHİBRA гвып йалу ужвыгъи зны ацри бызшва квa зымгІва ргІащаквыжъра йгъи ртшауацІыхра шваквгІазшІыхІтитІ.

Адуней шабгула йдыртлапІауа ацри бызшваквa ры-Мшла!

Abhazca

Абызшәа хәа изышьтоу ацстазаара еикәзырхо ауп!

Абызшәа хәа изышьтоу ацстазаара еикәзырхо ауп!

Ахатәы бызшәа ихымҕадатәиу зинуп; уи зтәу икәыхра иашазам.

Ауафытәыҕса ихатәы бызшәа азин шыаҕанкылатәуп, уи имхра зкәым изинкәа ируакуп.

Уи азин ахьчара акультуратә ус мацараны иказам; алингвистикеи, аиашареи, атәылауаҕреи, зинла аикарареи рганахьала ихымҕадатәиуп.

Ахатәы бызшәа азин иапырхагоу аполитикатә, аекономикатә, административтә цынгылакәа адырхымзар, аиашара азбахә ахәара залшом.

Тынч аицынхара ашыақыргәгәаразы – бызшәа рацәала ицәажәо ауаажәларраҕы аикараратә зинкәа рымазароуп.

Иахьа уажәраанза имҕапысуа абызшәазацтә ассимилиациатә политика иахкьаны, алингвистикатә плиурализм шәартоуп хәа ицхьазан, иара убасгьы иарбан.

Аха бызшәак афымтрахь ианнеилаак, ажәакәа рымацара ракәым, агәырҕакәа, агәыргьаракәа, алакәкәа, адунеи аҕы иннажьыз урт рышьтакәагьы ацны ицоит.

Абызшәа ацәажәаратә хархәага мацараны иказам; уи ахатара, агәалашәара, асоциалтә еизыказаашьақәа рзы ихадазоу шыаҕанкылатә ргыларатә блокуп.

Абызшәа акультура аныкәгага мацара акәзам; уи адагьы, мап зцәыркыз атоурыхтә хатарақәа, изкәымчу аказааратә казшьақәа, ихәаҕу абжькәа раарцшразы акрызцазкуа мыругоуп.

Ацарадырра инаркны аинформациатә хархәагақәа ркынза, аказара инаркны акультура, амҕа дукәа инадыркны аофициалтә усбартақәа ркынза, ауаажәларратә тыцкәа зегьы рҕы ххатәы бызшәакәа хақәитрала рыказаара, еикароу, хатыр змоу ацстазаара азы ихымҕадатәиу аҕагылазаашьа амазароуп.

Ацареи акультуреи рполитика еиташьақыргылатәуп абызшәакәа зегьы иахзеицшу тынхоуп хәа ипхьазаны.

Ахэычкэа рхатэы бызшэала ихэыщыртэ, рыцхыз рбартэ, рцара ахыддырцо аполитикатэи асоциалтэи еиҕкаара аргыларэ хара зегы такцхыкэраны иахзыпшуижьтэи акыр цуеит.

Уи хбызшэакэа рыхьчарей, рыҕиарей, еикараны, еиха имарианы, ирбартаны ахэынтқарратэ матцуракэа рыкны рылагаларазы иахэтоу ашыаҕакэа рыкатара ахэынтқаррей ахэынтқарратэ усбартакэеи рзы тоурыхтэ уалцшыоуп. Ахэычы изинкэа рзы Еидгылоу Ажэларкэа Реиҕкаара Аконвенция ахэтакэа 17, 29, 30 ирызку агэыбаракэа рацыхра, насгы абри Аконвенция инакэыршэаны икоу атакцхыкэракэа рынагзара, ари атоурыхтэ такцхыкэра иатцанакуа ихадоу тахракэоуп.

Абызшэакэа рзинкэа рхылацшра, рдокументация, рахасабырбакэа реилазаара (DНІВRА) ахэтак ахасабала, хара даҕазныкгы аапхыара кахцоит ахатэы бызшэакэа зегы рыхьчарей, реикэырхарей, рыцсы атацарей рзы.

Жэларбжыаратэи ахатэы бызшэа Амш, иныхэазааит ажэларкэа зегы рзы!

Arapça

!اللغة هي إحياء للحياة

اللغة الأم حقّ، وإسكاتها ظلم.

الحق في اللغة الأم حقّ إنساني أساسي، غير قابل للتصرّف وغير قابل للتفاوض. إن حماية هذا الحق ليست مسألة ثقافية فحسب؛ بل هي ضرورة لتحقيق العدالة اللغوية والمواطنة المتساوية.

لا يمكن الحديث عن العدالة ما لم تُزال العوائق السياسية والاقتصادية والإدارية التي تقف أمام الحق في اللغة الأم. إن ضمان العيش بسلام يكمن في التمتع بحقوق متساوية داخل مجتمع متعدّد اللغات.

لقد صُوّر التعدّد اللغوي، نتيجة لسياسات الاستيعاب أحادي اللغة التي طُبِّقت حتى اليوم، على أنّه «خطر» ينبغي التخلّص منه. غير أنّ اللغة حين تُسكت لا تفقد كلماتها فحسب؛ بل تحمل معها آلامها وأفراحها وحكاياتها وأثارها في هذا العالم.

اللغة ليست مجرد وسيلة تواصل؛ بل هي أحد أهم العناصر المؤسسة للهوية والذاكرة والعلاقات الاجتماعية.

اللغة ليست حاملة للثقافة فقط؛ بل هي مجال التعبير عن الهويات التي جرى إنكارها تاريخياً، وأنماط الوجود التي جرى قمعها، والأصوات التي أُسكتت.

إن الوجود الحرّ للغاتنا الأم في جميع الفضاءات العامة، من التعليم إلى الإعلام، ومن الفن إلى الثقافة، ومن الشارع إلى المؤسسات الرسمية، شرط لا غنى عنه لحياة متساوية وكريمة.

يجب أن تُحدّد السياسات التعليمية والثقافية على أساس أنّ جميع اللغات هي قيمتنا المشتركة. إن بناء بنية سياسية ومجتمعية تمكّن الأطفال من التفكير بلغتهم الأم، والحلم بها، وتلقي التعليم بها من مرحلة ما قبل المدرسة حتى الجامعة، هو مسؤولية متأخرة تقع على عاتقنا جميعاً.

إن الحفاظ على لغاتنا وتطويرها وضمان حضورها في الخدمات العامة بشكل متساوٍ ومتاح ومرئي ليس مئة، بل هو التزام تاريخي يقع على عاتق الدولة وجميع المؤسسات العامة. إن رفع التحفّظات الموضوعية على المواد 17 و29 و30 من اتفاقية الأمم المتحدة لحقوق الطفل، والوفاء بالالتزامات الواردة في هذه الاتفاقية، هو استحقاق واضح وأولوية لهذا الالتزام التاريخي.

نُجدّد دعوتنا إلى حماية جميع، (DHİBRA) وبصفتنا مكوّنات شبكة رصد وتوثيق وإعداد التقارير حول الحقوق اللغوية اللغات الأم والحفاظ عليها وإحيائها.

!كل عام وجميع الشعوب بخير بمناسبة اليوم العالمي للغة الأم

Arnavutça

GJUHA ËSHTË QË TË BËN TË JETOSH!

Gjuha amtare është një e drejtë, ta heshtësh atë është padrejtësi.

E drejta e gjuhës amtare është një e drejtë themelore, e patjetërsueshme dhe e panegociueshme e njeriut.

Mbrojtja e kësaj të drejte nuk është vetëm një çështje kulturore; është domosdoshmëri për drejtësinë gjuhësore dhe qytetari të barabartë.

Nuk mund të flitet për drejtësi nëse nuk hiqen pengesat politike, ekonomike dhe administrative ndaj të drejtës për gjuhën amtare. Garancia e jetesës në paqe është të kesh të drejta të barabarta në një shoqëri shumëgjuhëshe.

Për shkak të politikave të asimilimit njëgjuhësia e zbatuar deri më sot, shumëgjuhësia është parë dhe paraqitur si një "rrezik" që duhet neutralizuar. Por kur një gjuhë hesht, ajo merr me vete jo vetëm fjalët e saj; por edhe hidhërimet, gëzimet, dhimbjet dhe gjurmët që ajo ka lënë në botë. Gjuha nuk është vetëm një mjet komunikimi; ajo është elementi më themelues i identitetit, kujtesës dhe i marrëdhënieve shoqërore.

Gjuha nuk është vetëm një bartëse e kulturës; ajo është hapësira e shprehjes së identiteteteve historikisht të mohuara, mënyrave të shtypura të ekzistencës dhe zërave të heshtura. Prania e lirë e gjuhëve tona amtare në të gjitha hapësirat publike, nga arsimi te media, nga arti te kultura, nga rrugët te institucionet zyrtare, është një kusht i domosdoshëm për një jetë të barabartë dhe dinjitoze.

Politikat arsimore dhe kulturore duhet të përcaktohen mbi parimin se të gjitha gjuhët janë vlera jonë e përbashkët. Ndërtimi i një strukture politike dhe shoqërore ku fëmijët tanë mund të mendojnë, të ëndërrojnë dhe të marrin arsim në gjuhët e tyre amtare në çdo nivel, nga parashkollorja deri në universitet, është një përgjegjësi e jona e vonuar.

Nuk është një nder por një detyrim historik i shtetit tonë dhe i të gjitha institucioneve publike që të ndërmarrin hapat e nevojshëm për të siguruar që gjuhët tona të ruhen, të zhvillohen dhe të përfshihen në mënyrë të barabartë, të jenë të arritshme dhe të dukshme në shërbimet publike. Heqja e rezervave në lidhje me nenet 17, 29 dhe 30 të Konventës së Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Fëmijëve dhe përmbushja e përgjegjësisë që burojnë nga kjo Konventë janë kërkesa të qarta dhe parësore të këtij detyrimi historik.

Si përbërës i Rrjetit për Monitorimin, Dokumentimin dhe Raportimin e të Drejtave Gjuhësore (DHIBRA) ne përsërisim thirrjen tonë për mbrojtjen, ruajtjen dhe rigjalljen e të gjitha gjuhëve amtare.

Gëzuar Ditën Botërore të Gjuhës Amtare të të gjithë popujve!

Bošnjakça

Jezik je život!

Maternji jezik je pravo; njegovo ušutkavanje je nepravda. Pravo na maternji jezik je fundamentalno, neotuđivo i nepregovarajuće ljudsko pravo. Zaštita ovog prava nije samo kulturno pitanje; ona je ključna za jezičku pravdu i jednakopravno građanstvo. Dok se ne uklone političke, ekonomske i administrativne prepreke pravu na maternji jezik, ne može se govoriti o pravdi. Garancija života u miru su jednaka prava u višejezičnom društvu.

Zbog dosadašnjih politika jednojezične asimilacije, jezički pluralizam je viđen i predstavljen kao „opasnost“ koja se mora eliminirati. Međutim, kada jezik utihne, on sa sobom odnosi ne samo svoje riječi, već i svoje tuge, radosti, priče i tragove koje je ostavio u svijetu.

Jezik nije samo sredstvo komunikacije; on je najosnovniji konstitutivni element identiteta, pamćenja i društvenih odnosa. Jezik nije samo nosilac kulture; on je i prostor za izražavanje historijski poricanih identiteta, potisnutih načina postojanja i utišanih glasova.

Slobodno prisustvo naših maternjih jezika u svim javnim prostorima, od obrazovanja do medija, od umjetnosti do kulture, od ulica do zvaničnih institucija, neophodan je uslov za ravnopravan i dostojanstven život. Obrazovne i kulturne politike trebale bi biti određene principom da su svi jezici naše zajedničke vrijednosti. Izgradnja političke i društvene strukture u kojoj djeca mogu razmišljati, sanjati i sticati obrazovanje na svojim maternjim jezicima na svim nivoima, od predškolskog uzrasta do univerziteta, dugo je odgađana odgovornost svih nas.

To nije usluga, već historijska obaveza države i svih javnih institucija da preduzmu potrebne korake kako bi osigurale očuvanje, razvoj i ravnopravno, pristupačno i vidljivo uključivanje naših jezika u javne službe. Uklanjanje rezervi u vezi s članovima 17, 29 i 30 Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta i ispunjavanje obaveza prema ovoj Konvenciji jasni su i primarni zahtjevi ove historijske obaveze. Kao komponente Mreže za praćenje, dokumentiranje i izvještavanje o jezičkim pravima (DHİBRA), ponavljamo naš poziv za zaštitu, očuvanje i revitalizaciju svih maternjih jezika.

Sretan Međunarodni dan maternjeg jezika svim narodima!

Avarca

Mats çago xuti bugo!

Rakhdal matsal hul hağk, quç, badtiyazi ldez behularo ve komek habize behularo tso insanazul hağkbugo.

Hab hağk tzunize tsohho kulturalhul masala guro, rakhtal mats tzunize gkola.

Rakhtal matsal hul tzebe buge politika, ekonomiyal hul tsogi idarayal hul tzebe buge jal rorğhiçgun adluyas bahs habiz gkolaro. Reğkela jabi umri habizeyal hul garanti, emmer mats buge bagkalh tso hağk sahap rugkize gklola.

Jağkayada gkoar habura jal tso ulkayahul masala tso mats kalhaze majbur tun rugo. Kinbatsago jedergo mats kalhan. Tso ulkayahul çan millat batani ğol jedergo mats kalhze gkola.

Mats tsoho insanazul kalhaze kalimayal guro, akluyal hulgi buşun insanazul quç bugo.

Mats tsoho kültüralhul baçce guro, kinnabgo quç bugo.

Rakhtal matzazul, malhi media sanatas kulturada gkoar şiyabjo erkenliyahgun bagk bugo.

Malhiyal hul kolturazul politikayal hul kinabgo malhul bagkada bertsin malhize gkola. Hidtinazul maktabada üniversitiyada şiyab rağkhalh malhize gkola.

Matzazul umri habize ğhalay habize lhik bugo. UN lhimazul hağkal 17, 29, 30. ğoba ğkoar adin bugkize gkola. Nelher kinazul ta şib batani ğob habize gkola.

DHİBRA'al hul abur adin kibabgo rakhtal matzal tzunizeyaşh olon şib habize gkola badtani ğodin habize.

Kinnab halkazul dunya rakhtal matsal hul ğko barkila!

Çeçence

Магто - дахар лардо!

Ненан мотт – бакьо ю; иза д1асацо- харцо ю.

Ненан меттан бакьо – иза кьамел доцуш коьрта, д1аяккха йиш йоцу адаман бакьо ю.

И бакьо ларъяр, културехь доьзна хилла ца 1аш, меттанашна а, нахана а юкьахь нийсо латтор ду.

Ненан меттан бакьо луш йолу политикан а, экономикан а, административан а новкъярлонаш д1аяхьча бен нийсо йийца йиш яц.

Маьрша дахаран гаранти ю дуккха меттанаш буьйцучу махкахь цхьатерра бакьонаш хилар.

Таханлерчу дийне кхаччалц д1ахьош йолу ассимиляцин политика д1аяккха еза. Х1унда аьлча- «кхерам» гойту цо. И кхерам д1абакха беза.

Амма мотт сацийна, тийна бисича, цо шеца д1аоьцу дешнаш хилла ца 1аш, шен г1айг1анаш, хазахетарш, дийцарш, ша дуьненна т1ехь йитина ларш а.

Мотт еккъя цхьана кьамелан г1ирс хилла ца1аш; иза кьам хиларан, изьсийн, юкъяраллин х1оттаман бух бу.

Мотт- еккъя цхьана культуран г1ирс хилла ца1аш; цо гойту исторехь йина харцонаш, репрессеш, тийна дитина аьзнаш.

Вайн ненан меттанаш массо меттигашкахь, дешаран т1ера хаамийн г1ирсашна т1екхаччалц, искусствона т1ера культуре кхаччалц, урамашкара учрежденешка кхаччалц, маьрша, цхьатерра хилар, сийлахьчу дахаран бехкам бу.

Дешаран а, культурин а политика кьастош массо меттанаш вайн цхьа терра ларам хуьлийтуш принципца кьасто йеза.

Дукха хенахь дуьйна лаьгташ вайн декхар ду: берашна массо а т1ег1анехь, школер дуьйна университетехь кхаччалц, ненан меттанашкахь деша, ойла ян а, г1енаш ган а, аьтто болуш политикан а, социал структура кхоллар.

Пачхьалкхан а, массо а 1едалан институтийн декхар ду вайн ненан меттанаш лардан, кхиор, пачхьалкхан г1уллакхашна юкьадахар.

Цхъаьнакхеттачу Къаьмнийн Организацин берийн бакъонашнийн конвенцин 17, 29, 30 номерца йоьзна йолу шеконаш дIаяхар а, оцу конвенцица догIуш долу жопалла кхочушдар а ду оцу историн декхаран коьрта лехамаш.

Меттан бакъонаш ларъяран а, Документаш кечдаран а, Хаамаш баран а Машан (DHĬBRA) дакъош санна, оха юха а кхайкхам бо массо а ненан меттанаш ларбар, денбар.

Дерриге а къаьмнаш декъалдо оха Ненан Меттан Денца!

Çerkesçe (Batı)

Бзэр Гъэпсэук!

Ныдэлъфыбзэр лахьы, мэкъэнчэ шыныр хэбзэнчэ лые.

Анэдэлъхубзэ лахьыр лъапсэу, лахьтынчэу, тэпсэлъахьыжъын щыклагъэ имылэу цыфым фыхэхыгъэ зы лахь. Мы лахьым ыухъумэн култыр лэжъ къодыеу щытэп, бзе хьукум зэфэныгъэм, хэкурыс зэфэгъэдэным афэхьыгъэу зыпшъэрыль.

Анэдэлъфыбзэ лахьым ифитыныгъэм пэрыо фэхъурэ политика, економика, къэралыгъо хабзэ лоф зефаклэу щылэхэр мылэтыжъэу хьукум зафэм ыгугъ пфэшлыщтэп. Зэгурылонугъэм хэтэу упсэуным илэмал шыпккэр, бэу бзе зилэ зы хэкурыс купым ялахьыхэр зэшъхьы хьунфай.

Иджырэ къэсы агъэфедагъэ зы бзэм епхыгъэ ацимиласээн политикахэм апае бзэ бэныгъэр лугъээиклыгъэн фаеу зы “щынагъо“ фэдэу альэгъугъ ыкли ащтэу арагъэлэгъугъ. Арау зы бзэр бзэмылу зыхъурэм ащ хэт гущылэ къодиехэр арэп дэклодыхэрэр, ыгуузхэр, ыгушлогъухэр, ыпшысэхэр фэшъхьафэуи Дунаем къытринагъэ ужъхэри дэкложы.

Бзэр зэлъылэс лэмэсэ-псымэ къодыеу щытэп, лъэпкъ шлэжъыным, гукъинэжъыным, лъэпкъ зэфыщытыным фэхьыгъэу альапсэрэ псэуаль.

Бзэр шъэн-хабзэм изехьакло къодыеп; тхыдэм хэтэу агъэпцлыгъэ лъэпкъ цлэрышхэм, хакуахьыгъэ шылэклэ – псэуклэм, бзэмылоу къагъэнагъэ макъэхэм яджэрпэджэжъ чыплэ...

Тиныдэлъфыбзэхэр, гъэсэныгъэм щыклэдзагъэу къэбар гъэлум, сэнэхьаатым, шъэн-хабзэм, урамым, къэралыгъуй, чылыый зэужьырэ лофшлэплэхэм фитэу щыпсэуныр, зэфэдэ лахьыгъорэ напэрэ зилэ зы псэуклэм щымынэнэу унашъо,

Гъэсаплэмрэ щэн-хабзэмрэ ехьылагъэ политикехэр бзэ зэужьыри тизэфэдэу зэдэдгъэлаплэнэу хабзэмклэ утхьабзыгъэн фай. Сабийхэр яныдэлъфбзэклэ сыт илэныкыуэкли, сабий гъэсаплэм къыщычлэдзагъэу университетым нэсфэ, гупщысэшъоу, члэхьопсэу, щлэныгъэр шагъотышъоу политикэ, чылэ лофыгъоклэ зэгъэпэшъыныр зэпстэуми гужьуагъэу тизэфэдэ пшъэрыль.

Тибзэхэм ягъэпсэун, ягъэклотэн, къэрал лофтхьабзэхэм зэфэдэу, лэрыфэгъоу, нэрылэгъоу хэтын пае къэралым, чылэ хэбхзэ шлэплэхэм щыклагъэ игъэкъун гъэцэклэнхэр зы шлухьафтын фэдэу щытэп, ар тхыдэм къыдихьырэ зы къэлэн. Лъэпкъ Зэхэт Сабий лахь

Зэгурылоныгэм и 17-нэ, 29-нэ, 30-нэ статяхэм апае хаутыкыгэ цахьмышыныгэхэр алэтыжыуныр, мызэгурылоныгэм кьафихыгэ кьэлэнхэм ягэцэклэн тхыдэм кьытфишыгэу нафэу, апэрэ зы унашэо.

Бзэ хуитыныгэхэм теухуа мониторинг, документирование, отчет Сетым (DHIBRA) и зы ыхьэу дыщытклэрэ, абыхэм я анэдэлъхубзэ псори хьумэным,

Базе 1эхыгэо Лыплъэн, Ушыхьатын, Фэтхэн Зэпх-ыр (Б.1Э.Ль.У.Ф.3.) изыльабжэу тызэфыщытэу ныдэльфыбзээр зэужьыми яухьумэн, ягэпсэун, ягэклерэклэн пае ыкли зэ тиджэспэджэжь макьэр шьотэгъэу.

Лъэпкэ пстэуми Дунэе Ныдэльфыбзэ Мэфэклыр мафэ афэрэхьу.

Çerkesçe (Doğu)

Бзэр лъэпкъым и гъащ1эщ

Анэдэлъхубзэр ц1ыхум и хуитыныгъэщ, абы лей ехыныр къуаншагъэщ. Анэдэлъхубзэр ц1ыхум 1эпыпх, узэбакъуэ мыхъун хуитыныгъэм и лъабжъэщ. А хуитыныгъэм и хъумэныр щэнхабзэм ехъэл1а къудейкъым, ар къэралым щызэрахъэ бзэхэр зэхугъэдэн папщ1э 1эмалыншэу гъээщ1эн хуей 1уэхугъуэщ. Анэдэлъхубзэм къыпэщ1эувэ политикэ, экономикэ, административнэ лъэпощхъэпохэр мыгъээзэк1уэжауэ, абы и хуитыныгъэм утепсэлъыхък1э мэхъэнэ и1экъым. Мамыр гъащ1эм и шэсын1эр бзэ куэдэ зэхэт жылагъуэм зэхуэдэ хуитыныгъэ я1энырщ.

Нобэр къыздэсым ирагъэк1уэклá бзэ закъуэм хуэгъэк1уэн зыхэшпысыхыныгъэ политикэм и зэранк1э, бзэ зэмыл1эужыгъуэхэм я щылэныгъэр к1э зэтын хуей «шынагъуэу» къалытащ ик1и къагъэлъэгъуащ. Арщхъэк1э, дэтхэнэ бзэри щык1уэдыжк1э, абы здихъыр псалъэхэм я закъуэкъым. Абы лъэпкъым и гузэвэгъуэри, и гуф1эгъуэри, и таурыхъхэри, дунейм тета и лъэужьхэри здехъ.

Бзэр узэрызэпсалъэ «1эмэпсымэ» къудейкъым. Ар лъэпкъым езым и щылэк1э-щытык1эр, и гукъэк1ыжхэр, абы и жылэм я зэхуштык1эхэр къэзыгъэлъагъуэ пкъыгъуэ нэхъыщхъэщ.

Бзэр щэнхабзэр къызэралъатэ 1эмал къудейкъым. Ар тхыдэм хэмытауэ жыхуалэ лъэпкъхэр, дэкъуза хъуа щылэныгъэхэр, макъ гъэужьыхахэр зыгъэналъэ утыкуш.

Анэдэлъхубзэхэр егъэджэныгъэм къыщыщ1эдзауэ хъыбарегъащ1э 1энат1эхэм нэс, гъуазджэм къыщыщ1эдзауэ щэнхабзэм нэс, уэрамым къыщыщ1эдзауэ официалънэ 1уэхуш1аплэхэм нэс - жылагъуэ 1энат1э псоми хуиту къыщыгъэщхъэпэныр, лъэпкъ зэхэгъэж здэщымылэ псэуныгъэ ек1ум и гъэпсык1эщ.

Егъэджэныгъэмрэ щэнхабзэмрэ ехъэл1а политикэр бзэ псоми зэхуэдэ лъаплэныгъэ зэралэ щытык1эм тету убзыхун хуейщ. Сабийхэр я анэдэлъхубзэмк1э гупсысэфу, гъэсаплэм къыщыщ1эдзауэ университетым нэс дэтхэнэ лъэхъэнэми езым я бзэк1э щ1эныгъэ щызрагъэгъуэтыфын хуэдэу политикэ, социалънэ ухуэк1э къызэгъэпэщыныр куэд щ1ауэ дгъээщ1эн хуея 1уэхугъуэщ.

Анэдэлъхубзэхэм зегъэужьын, егъэф1эк1уэн, къэрал 1уэхуш1аплэхэм зэхуэдэу ик1и нэрылъагъуу къыщыгъэсэбэпын папщ1э, къэралми жылагъуэ зэгухъэныгъэхэми ячыну лъэбакъуэхэр 1уэхутхъэбзэ мыхъуу, тхыдэм къащищ1а къалэнщ.

Лъэпкъ Зэкъуэтхэм я Зэгухъэныгъэм сабийм и хуитыныгъэхэм ятеухуа Конвенцэм и 17-нэ, 29-нэ, 30-нэ 1ыхъэхэм ехъэла мыгъээщлэныгъэхэр гъээзклуэжыныр, Конвенцэм ипкъ итклэ къэгъэува пщэрылхэр и плэ игъэуваныр, а тхыдэм щипщла къалэнхэм 1упщлү икли япэ игъэщыпхъэу къегъэув.

Бзэ хуитыныгъэхэм ехъэлауэ къэпщытэныгъэ, трегъэтхэныгъэ, отчет зыщл зэгухъэныгъэ DНІBRA-м дахэту, анэдэлхубзэ псори хъумэным, гъэпсэуным, къэгъэщлэрэщлэжыным къытедгъээзжурэ кыхудоджэ.

Лъэпкъ псоми Дунейпсо Анэлэлхубзэ Махуэмклэ дынывохъуэхъу!

Ermenice

Լեզուն ապրեցնել է

Մայրենի լեզուն իրաւունք է, լռեցնելը անարդարութիւն է:

Մայրենի լեզուի իրաւունքը հիմնական, անօտարելի եւ չքննարկուելի մարդկային իրաւունք է: Այս իրաւունքի պաշտպանութիւնը միայն մշակութային հարց չէ. այն պարտադիր է լեզուական արդարութեան եւ հաւասար քաղաքացիութեան համար:

Եթէ մայրենի լեզուի իրաւունքի առջեւ ծառացած քաղաքական, տնտեսական եւ վարչական արգելքները չվերցուին, արդարութենէն խօսիլ անհնար է: Խտրող ապրելու երաշխիքը բազմալեզու հասարակութեան մէջ հաւասար իրաւունքներ ունենալն է:

Մինչեւ այսօր կիրարկուած միալեզու ճուլման քաղաքականութիւնները լեզուական բազմակարգութիւնը վտանգ մը ներկայացուցին, որ պետք է վերացուէր: Սակայն երբ լեզու մը լռի, իր հետ կը տանի ոչ միայն իր բառերը, այլ իր ցաւերը, ուրախութիւնները, հեքիաթներն ու աշխարհին ձգած հետքերը:

Լեզուն միայն հաղորդակցութեան գործիք չէ. այն ինքնութեան, յիշողութեան եւ հասարակական յարաբերութիւններու ամենէն հիմնական կազմող տարրն է:

Լեզուն միայն մշակոյթի կրողն չէ. ան պատմականօրէն ժխտուած ինքնութիւններու, ճնշուած գոյատեւման ձեւերու, լռեցուած ձայներու արտայայտութեան տարածք է:

Մեր մայրենի լեզուներուն կրթութենէ մամուլ, արուեստէ մշակոյթ, փողոցէ պաշտօնական հաստատութիւններ բոլոր հրապարակային տարածքներու մէջ ազատօրէն գոյութիւն ունենալը հաւասար եւ արժանաւոր կեանքի անբաժանելի պայմանն է:

Կրթութեան եւ մշակոյթի քաղաքականութիւնները պետք է որոշուին այն սկզբունքով, թէ բոլոր լեզուները մեր համատեղ արժէքն են: Մանուկներուն իրենց մայրենի լեզուներով մտածելու, երագելու եւ նախակրթարանէն համալսարան բոլոր աստիճաններուն մէջ մայրենի լեզուով կրթութիւն ստանալու հնարաւորութիւն տուող քաղաքական եւ հասարակական կառոյցը կերտելը մեր բոլորին ուշացած պարտականութիւնն է:

Մեր լեզուներուն կենդանի պահելը, զարգացնելը եւ հրապարակային ծառայութիւններու մէջ հաւասար, մատչելի եւ տեսանելի կերպով տեղ գրաւելը պետութեան եւ բոլոր հրապարակային հաստատութիւններուն անհրաժեշտ քայլերը առնելը շնորհք չէ,

պատմական պարտաւորութիւն է: Միացեալ Ազգերու Կազմակերպութեան Մանկան Իրաւունքներու Համաձայնագրին 17, 29 եւ 30-րդ

յօդուածներուն վերաբերող ամրագրուած վերապահութիւններու վերացումը եւ այս Համաձայնագրի շրջագծին մէջ պարտականութիւններու իրականացումը այս պատմական պարտաւորութեան պարզ եւ առաջնահերթ պահանջն է:

Լեզուական Իրաւունքներու Հսկողութեան, Փաստաթղթաւորման եւ Հաղորդագրութեան Ցանցի (DHÍBRA) բաղադրիչներ ըլլալով՝ կը կրկնենք մեր բոլոր մայրենի լեզուներուն պաշտպանութեան, կենդանի պահելու եւ վերակենդանացնելու կոչը:

Բոլոր ժողովուրդներու Համաշխարհային Մայրենի Լեզուի Օրը շնորհաւոր ըլլայ:

Farsça

! است زندگی، زبان

. است یعدالتی ب آن کردن خاموش است؛ حق یک مادری زبان

. است بشریت برای مذاکره غیرقابل و سلب غیرقابل، اساسی حقی، مادری زبان داشتن حق

. است ضروری برابر شهروندی و زبانی عدالت برای بلکه نیست؛ فرهنگی امر یک صرفا حق این حفظ

صحبت عدالت از نمیتوانیم، نشود برداشته مادری زبان داشتن حق راه سر بر اداری و اقتصادی، سیاسی موانع که زمانی تا

. است چندزبانه جامعه یک در برابر حقوق داشتن، صلح در زندگی تضمین. کنیم

،برود بین از باید که "خطری" عنوان به زبانی تکثرگرایی، است شده اجرا تاکنون که تکزبانهای جذب سیاستهای دلیل به

ردپاهایی و نها داستا، شادی، درد بلکه، خود کلمات تنها نه، میشود خاموش زبانی وقتی، حال این با. است شده ارائه و دیده

. میبرد خود با، یگذارم جا به جهان در که را

. است اجتماعی روابط و حافظه، هویت سازنده عنصر اساسیترین بلکه نیست؛ ارتباط برای های وسیل صرفا زبان

و وجود شده سرکوب اشکال، تاریخی شده انکار هویتهای آن در که است فضایی این است؛ فرهنگ حامل تنها نه زبان

از، رسانهها تا گرفته آموزش از، عمومی فضاهای تمام در ما مادری زبان آزاد حضور. میشوند م ابراز خاموش صداها
هنر

. است شرافتمندانه و برابر زندگی یک برای لازم شرط، رسمی نهادهای تا گرفته خیابانها از، فرهنگ تا گرفته

ساختار یک ایجاد. هستند ما مشترک ارزشهای نها زبا همه که شوند تعیین اصل این با باید فرهنگی و آموزشی سیاستهای

مسئولیتی، ببینند آموزش و کنند رویکردازی، کنند فکر خود مادری زبان به بتوانند کودکان آن در که اجتماعی و سیاسی
است

. یکردیم م عمل آن به، دانشگاه تا پیشدبستانی از سطحی هر در، پیش مدتها باید ما همه که

تضمین برای را لازم اقدامات که است عمومی نهادهای همه و دولت برای تاریخی تعهد یک بلکه، نیست لطف یک این
حفظ،

مورد در شرط و قید رفع. دهند انجام عمومی خدمات در ما نهایی زبا مشاهده قابل و دسترس قابل، برابر شمول و توسعه
مواد

اولیه و واضح الزامات، کنوانسیون این تحت مسئولیتها انجام و متحد ملل سازمان کودک حقوق کنوانسیون ۳۰ و ۲۹، ۱۷

،(DHİBRA) زبانی حقوق گزارشدهی و مستندسازی، نظارت شبکه اعضای عنوان به ما. هستند تاریخی تعهد این

. میکنیم تکرار مادری زبانهای همه احیای و صیانت، حفاظت برای را خود درخواست

! مبارک مردم همه بر مادری زبان جهانی روز

Gürcüce

ენა სიცოცხლეა

დედაენა უფლებათა, მისი დადუმება კი უსამართლობათაა.

დედაენის გამოყენება ადამიანის ძირითადი და განუყოფელი უფლებათაა. ეს საკითხი მხოლოდ კულტურას არ ეხება — ეს არის სამართლიანობისა და თანასწორი მოქალაქეობის საკითხი.

თუ დედაენის წინ არსებული პოლიტიკური, ეკონომიკური და ადმინისტრაციული ბარიერები არ მოიხსნება, სამართლიანობაზე საუბარი შეუძლებელია. მშვიდობიანი თანაცხოვრება შესაძლებელია მხოლოდ მაშინ, როცა მრავალენოვან საზოგადოებაში ყველას თანასწორი უფლებები აქვს.

წლების განმავლობაში გატარებული ერთენოვანი პოლიტიკის გამო ენობრივი მრავალფეროვნება ხშირად „საფრთხედ“ იყო წარმოდგენილი. მაგრამ როდესაც ენა ქრება, მასთან ერთად იკარგება ისტორიები, ემოციები, ზღაპრები და ხალხის კვალი ამ სამყაროში.

ენა მხოლოდ კომუნიკაციის საშუალება არ არის. ენა არის იდენტობა, მეხსიერება და სოციალური კავშირები. ის არის იმ ხმების სივრცე, რომლებიც ისტორიულად ჩახშობილი იყო.

ჩვენი დედაენების თავისუფლად გამოყენება განათლებაში, მედიაში, ხელოვნებაში, კულტურაში და ყველა საჯარო სივრცეში ღირსეული ცხოვრების აუცილებელი პირობათაა.

განათლებისა და კულტურის პოლიტიკა უნდა ეყრდნობოდეს პრინციპს, რომ ყველა ენა ჩვენი საერთო ღირებულებათაა. ისეთი გარემოს შექმნა, სადაც ბავშვებს შეუძლიათ იფიქრონ, იოცნებონ და განათლება მიიღონ საკუთარ დედაენაზე სკოლამდელიდან უნივერსიტეტამდე, ჩვენი საერთო პასუხისმგებლობათაა.

ენების დაცვა, განვითარება და საჯარო მომსახურებაში მათი ხელმისაწვდომობა სახელმწიფოს ვალდებულებათაა და არა კეთილგანწყობათა. გაეროს ბავშვთა უფლებების

კონვენციის 17-ე, 29-ე და 30-ე მუხლებთან დაკავშირებული შეზღუდვების გაუქმება
აუცილებელია.

DHÍBRA ქსელის სახელით, კიდევ ერთხელ მოვუწოდებთ ყველა დედაენის დაცვასა
და განვითარებას.

გილოცავთ დედაენის საერთაშორისო დღეს!

Hemşince

Lizun Abretsnuş a!

Mayrilizun hax a, tsene gedruşe adalet ça.

Mayrilizui haxe, emmenu araç egoğ, vaz antsnelik çunnoğ, vaan muzakere ç'elloğ martutini hax a. As haxes bahuşe menenag kyulturi pan ça; lizvi adalet u yaar mem millat elluşi hama şarta.

Mayrilizui haxin arçevi politik, ekonomik u hukmenuşan egoğ badie vegalnelu adaletan xosevilçi. Şad lizvov abroğ millatnun yaar bes hax unnuşe pağutinov abruşin garantin a.

İnçak asor temdevvadz meg lizvi asimilasyoni politikanun şad lizvutine ç'bidanal 'taluke' desevadz u desevetsadza. Lizui me tsene ta gedri meme xoskiye ça; tsavie, xendumutine, hekiyatnin u as aşxaris hedkern al hede g'erta. Lizun menenag xabruşi hama ça; inknutinin, midkin, millat elluşin emmunu araç egoğ gabn a.

Lizun menenag kyulture gioğe ça; hin oxteran nas desnuş ç'elluşan egadz inknutinnun, acervadz joğovurtun, arants tsen vartevvadznun tsenoun adnadz hoğn a.

Mayrilizunus, gartutini, medyai, sanati kyulturi, diapnun, hokumati dairenun emmen joğovurti dağ azadutinov gonnuşe mem u gururov abruşi hama vaz antsnelik ç'unnoğ gimat a.

Gartutin u kyulturi politikanin polor lizunun mer gimates elluşe kidanalov şinvuşe bidi.

Dağotse mayrilizvov medore gartsadz, niyaz desadz, buligi maktaban inçak universiten mayrilizvov garta gartsadz meg aşxar me adnetsnuşe mer vaanis uşatsadz vazifea.

Lizvenus abretsnevuşi, acetsnuşi, hukumati panoun bidatsnevuşi hama dovlatin u polor gurumnoun vaanin engoğe enuşe lutuf ça anots tarixan egoğ vazifen a. Megdağvadz Millatnun Dağots Haxi Gavlin 17, 29 u 30. maddenoun yedgunguşan vaz antsnuş u as gavlas egoğ vazifenin dağe peuşe emmenu araçı panern a.

Mek, Lizvi Haxie Hedkuş, Tuxtekeuş u Rapor Enuşi Şird'in (DHİBRA) megdağvoğnis, tsezi, emmen mayrilizunun bahuş, abretsnuş u adnetsnuşi tsen gu dak.

Emmen milleti Axşari Mayrilizui Or'e Şnorhavor elli!

Ingilizce

Mother Tongue Sustains Life!

The mother tongue is a right; silencing it is an injustice.

The right to one's mother tongue is a fundamental, inalienable, and non-negotiable human right. Ensuring this right is not only a cultural concern, but essential for linguistic justice and equal citizenship.

Unless the political, economic, and administrative barriers standing in the way of mother tongue rights are removed, justice cannot truly be realized. The guarantee of peaceful coexistence lies in ensuring equal rights within a multilingual society.

Due to long-standing monolingual and assimilationist policies, linguistic diversity has been portrayed as a 'threat' to be eliminated. Yet when a language is silenced, it takes with it not only its words, but also pain and joy, stories and memories, and the other traces it leaves in the world.

Language is not only a means of communication, but a fundamental constituent of identity, memory, and social relations.

Language is not only a carrier of culture, but a space of expression for historically denied identities, suppressed modes of existence, and silenced voices.

The free presence of our mother tongues across all public domains, including education, media, art, culture, the streets, and official institutions, is an indispensable condition for a life of equality and dignity.

Educational and cultural policies must be shaped by the principle that all languages are our shared heritage. Building a political and social structure in which children can think, imagine, and receive education in their mother tongues at every level, from early childhood to university, is a long-overdue collective responsibility.

Taking the necessary steps to ensure that our languages are sustained, developed, and made equal, accessible, and visible in public services is not an act of goodwill on the part of the state and public institutions; it is a historical obligation. The removal of the reservations placed on Articles 17, 29, and 30 of the United Nations Convention on the Rights of the Child, and the

fulfilment of the obligations arising under this Convention, are clear and urgent requirements of this historical obligation.

As the components of the Language Rights Monitoring, Documentation, and Reporting Network (DHIBRA), we reiterate our call for the protection, preservation, and revitalization of all mother tongues.

Happy International Mother Language Day to all peoples!

Karaçay-Balkarca

Тил — ол джашауну магъанасын сакълауду!

Ана тил — хакъды, аны ёсюмюне тыйгъыч салыу — адилсизликди.

Ана тилине эркинлиги — ол адамны эм баш, башхагъа берилмезлик эмда сюзюлмезлик хакъыды.

Аны сакълау, къуру маданият иш тюлдю, тил адилликни эмда тенг граждан эркинликни сакълауду.

Ана тил бла хайырланыугъа, аны ёсдюрюуге чырмау болгъан политика, экономика эмда административ тыйгъычла кетерилмеселе, адилликни юсюнден сёлешгенден магъана джокъду.

Мамырлыкъда джашаргъа базмакълыкъ — кёб тилли джамагъатны арасында тенг хакълагъа ие болуу.

Бюгюнлюкге дери бардырылгъан бир тилли ассимиляция политикала амалтын, тил байлыкъ къурутулургъа керекли кьоркьууча кёргюзюлгенди.

Алай а тил бир къуруса, аны бла бирге, къуру сёзлери тюл, кесини бушууларын, къууанчларын, джомакъларын эмда дуняда кьойгъан башха изларын да биргесине алыб кетеди ол.

Тил къуру байламлылыкъны джюрютюр мадар тюлдю, ол халкъны энчи шартларын танытыргъа, эсде тутууну эмда джамагъатны арасында келишиулюкню ёсдюрююню тамалыды.

Тил къуру маданият кёргюзюм тюлдю, анда тарихде белгиленмеген кемликле, ачыкъ айтылмагъан сёзле орунлу боладыла.

Ана тиллерибизни хар къайда да — окъуудан медиагъа, санатдан маданиятха, орамдан официал учреждениелеге дери — эркин хайырландырыу бирча орунлу, тыйыншлы джашауну айырылмазлыкъ шартыды.

Окъуу эмда маданият политикада бютеу тилле да барыбызны да хазнабыз болгъанын бегитирге керекди. Сабийле гитчеликден университетге дери ана тиллеринде окъурча,

сагъыш этерча, тюш кёрюрча джамагъат-политика болум кёурау барыбызны да баш борчубузду.

Ана тиллени сакълау, айнытыу эмда джамагъат кёуллукълада тенг орунлу этиу къралны да, бютеу кърал органланы да тарих борчларыды.

ООН-ну Сабий эркинликлени хакъындан конвенциясыны 17-чи, 29-чу эмда 30-чу статьяларына салыннган тыйгъычланы кетериу, алада белгиленнген борчланы толтуруу — бу тарих джууаблылыкъны биринчи излемиди.

Тил эркинликлени хакъындан мониторинг бардыргъан, эсебге алгъан сетге кёошулгъанла болуб, бютеу ана тиллени сакъларгъа, байындырыргъа, жангыртыргъа деген чакъырыуубузну къайтарыб айтабыз.

Халкъла арасы ана тиллени кюню бла дунияны бютеу халкъларын да алгъышлайбыз!

Kırım Tatarcası

Tıl yaşatmaqtır!

Anatılı haqtır, susturmaq adaletsizliktır.

Anatıl, tuvuştan kelgen, devrıtılamaz, ve muzaqere etılamaz bır kışılık haqqıdır. Bunun korunması, sadece kulturel bır mesele tuvuldur; tısel adalet ve eşıt curttaşlık ıřın bır bolmazsa bolmazdır.

Anatılı haqqının aldında bolgan politik, ekonomomik ve idari engeller qoterılmeden adaletten lap etılamaz. Toplumda barış ve kardaşlıq ıřında yaşamanın en onemlı unsurlardan bır tanesı, qop tıllı bır toplumda eşıt haqlarga sayıp bolmaktır.

Bugunge gadar uygulangan tek tıllı asimilasyon politiqaları nedenimen tısel qopluk, dagıtılması qereqgen bır tehlike bolaraq qorulgen ve qosterilgendır. Halbuqı, bır tıl susganda, susturulganda; ağıtlarını, katıp kuvanganlarını aytıřlarını, masallarını, ve dünyaga tařlagan tamgalarını da katında alıp qeter ve sonsuzga gadar bır taa qelmemek, atırlanmamak uzere coytulup qeter; kım bu sorumlulugun astına qırmeq ıster, kım bu sorumlulugnu alır.

Tıl, sadece bır iletıřim aracı ve kulturun tařıyıcısı tuvul,(aynı zamanda qım bolganın, apızanın ve toplumsal ılıřkılernın en temel qurucu bır parçası bolmasının qatında tarihte bolup ta inqar etilgen qımlıklerin, bastırılğan bar bolma pıřımlerinin, susturulğan seslerin aytılgan yerıdır.

Anatillerımızın eyıtımden medyaga, sanattan qulturge, sokaktan resmı qurumlarga ve tum qamusal alanlarda ozgurce bar bolması eşıt ve onurlu bır yaşamın vazgeřilmez qereklılığıdır.

Eyıtım ve qultur politiqaları, tum tıllernın ortak degerler negızı bolğan esasıman belırlenmelidir. Balların anatillerinde tuřunebileceğı, tuř qorabileceğı ve okulga bařalamanın aldından universitege gadar er qademedede anatillerinde eyıtım qorebileceğı siyasal ve toplumsal yapını inřa etmek epımızın qeř qalğan sorumlulugudur.

Tıllerımızın yaşatılması, qeliřtirilmesi ve qamusal qızmetlerde eşıt, eriřilebilir ve qorunur pıřımda yer alması ıřın, devletin ve putun qamu qurumlarının qerekli adımlarını atması bır bakşıř tuvul, tariqten qelgen sorumluluqtur. Birleřqen Mıletler Bala Haqları Anlařmasının 17, 29 ve 30. Maddelerine salınğan řegıncelerin qoterilmesi ve bu anlařmanın ıřındekı sorumlulukların yerine qetirilmesi tarihsel yuqumlulugun ařık-seçık oncelıklı qereqlılığıdır.

Tıl Haqları İzleme, Belgeleme ve Raporlama Ağı bileşenleri olaraq, putun anatılların qorunması, yaşatılması ve canlandırılması çağırışımızı teqrar aytamız.

Tum Qalkların Anatılı Qutlu bolsun.

Kürtçe (Kurmancî)

Ziman Jiyandin e!

Zimanê dayikê mafek e, bêdengkirina zimanê dayikê bêdaletî ye.

Mafê zimanê dayikê mafekî bingeîn ê mirovan e û nabe ku bo kesên din bê dewirkirin an hebûn û nebûna wê bê gotûbêjê. Parastina vî mafî ne tenê meseleyeke çandî ye; her wiha ji bo edaleta zimanî û hemwelatîtiyê wekhev jî pêwîst e.

Heta ku astengiyên siyasî, aborî û idarî neyên rakirin, em nikarin qala pêkhatina edaletê bikin. Garantîya jiyaneke di nava aştiyê de ew e ku mirov di nava civakeke pîrzimanî de xwedî mafên wekhev be.

Ji ber polîtîkayên bişaftinê yên yekzimanî, heta roja îro, pîrrengiya zimanî weke ‘xetere’ yeke hewceyî jîholêrakirinê hat hesibandin û nîşandan. Bevevajî, wexta ku zimanek bêdeng dibe, ew ziman ne tenê peyvên xwe bi xwe re dibe, her wiha êş, şabûn, çîrok û hemû şopên xwe yên li rûyê erdê jî bi xwe re dibe.

Ziman ne tenê amûrekî ragihandinê ye; di heman demê de hêmana herî sereke ya avakirina nasname, bîr û têkiliyên civakî ye.

Ziman ne tenê hilgirê çandê ye; her wisa, qadek e ji bo derbirîna nasnameyên ji berê de înkarkirî, şeweyên hebûnê yên serkutkirî û dengên bêdengkirî.

Şertekî jênerê jiyaneke wekhev û birûmet ew e ku zimanên me yên dayikê ji medyayê heta huner û çandê, ji kolanan heta saziyên fermî, di hemû qadên giştî de bi serbestî hebin.

Polîtîkayên perwerde û çandê divê li gorî wê rêgezê bîr diyarkirin ku hemû ziman nîrxên me yên hevpar in. Berpirsyariya me hemûyan e ku em avasaziya siyasî û civakî ya pêwîst ava bikin ku tê de zarok bikarin bi zimanê xwe yê dayikê bifikirin, xeyalan bikin û ji pêşdibistanê heta zanîngehê di her asta xwendinê de perwerdeya xwe bi zimanê xwe yê dayikê wergirin; di pêkanîna vê berpirsyariyê de em hê dereng jî mane.

Ew ne lutfek e, lê mecbûriyeteke dîrokî ya dewletê û hemû saziyên giştî ye ku gavên pêwîst biavêjin da ku zimanên me zindî bimînin, bîr pêşvebirin û di xizmetên giştî de bi awayekî wekhev, berdest

û berçav cihê xwe bigirin. Dîsa, pêwîstiyêke zelal û biewelîyet a ji ber vê mecbûriyeta dîrokî ye ku îhtiraz û şerhên li ser xalên 17, 29 û 30an ên Peymana Mafên Zarokan a Neteweyên Yekbûyî bîn rakirin û berpirsariyên di vî warî de bîn bicihanîn.

Weke pêkhateyên Tora Şopandin, Belgekirin û Raporkirina Mafên Zimanî (DHİBRA), em banga xwe ya ji bo parastin, jiyandin û zindîkirina hemû zimanên dayikê dubare dikin.

Roja Navneteweyî ya Zimanê Dayikê li Hemû Gelan Pîroz Be!

Ladino

La lingua es dar vida!

La lingua maternal es un derecho; azerla kayar es una inddjustisia.

El derecho a la lingua maternal es un derecho umano fundamental, intransferible i no sujeto a negosiasi3n. La proteksi3n de este derecho no es solo una kestyon kultural; es una nesesidad para la djustisia linguística i la sivdadania igual. Mientras no se kiten los obstákulos politikos, ekonomikos i administrativos ke se meten delante del derecho a la lingua maternal, no se puede avlar de djustisia. La garantia de bivar en paz es tener derechos iguales en una sociedad multilingual.

Por las politikas de asimilaci3n monolingua aplikadas asta oy, la pluralidad linguística fue vista i prezentada komo un “peligro” ke se deve eliminar. Sin embargo, kuando una lingua se kaya, no desaparecen solo sus palabras; se desaparecen tambi3n sus dolores, sus alegrías, sus kuentos i las markas ke desho en el mundo.

La lingua no es solo un medio de komunikasi3n; es uno de los elementos mas fundamentales ke konstruyen la identidad, la memoria i las relaciones sociales. La lingua no es solo la portadora de la kultura; es el espasio de ekspresi3n de identidades negadas istórikamente, de formas de egzistensia reprimidas i de bozes kayadas.

Ke muestras linguas maternales puedan egzistir libremente en todos los espasios públikos — desde la edukasi3n asta los medios, desde el arte i la kultura asta la kaye i las instituciones ofisiales — es una kondisi3n indispensable para una vida igual i onoroza.

Las politikas de edukasi3n i de kultura deven determinarsen kon el prinsipio ke todas las linguas son nuestro valor komun. Konstruir una struktura politika i sosial onde los ijikos puedan pensar, sonyar i resivir edukasi3n en sus linguas maternas,

desde la edukasi3n pre-eskolar asta la universidad, es una responsabilidad ke nos apartiene a todos.

Mantener bivas muestras linguas, desenvolverlas i azerlas presentes de manera igual, aksesible i vizible en los servicios públikos no es una grasía, sino una ovligasi3n istórica del estado i de todas las instituciones públicas. Levantar las rezervas puestas a los artikolos 17, 29 i 30 de la Konvensi3n de las Nasionés Unidas sovre los Derechos del Ijo, i kumplir kon las

responsabilidades ke esta Konvensión egzije, es una nesesidad klaramente prioritaria de esta ovligasión istórika.

Komo componentes de la Red de Vijilansia, Dokumentasión i Raportaje de los Derechos de las Linguas (DHIBRA), repetimos muestra yamada para la proteksión, la kontinuidád i la revitalizasión de todas las linguas maternas.

Ke sea bendicho el Día Mundial de la Lingua maternal para todos los puevlos!

Lazca

Nena Oskedinu Ren!

Nananena xaki ren, okopapsiru ukanonoba ren.

Nananenaşi xaki; maartani, na var nitkočen, okosinaponi na va ren koçinobaşi ar xaki ren. Ham xakişi oçvalu, kùlturuli ar problemi xvala va ren, nenaşi adaletis do mamenža dobadonarobasti haya ukoreman.

Nananenas na gožužin politikiuri, ekonomiuiri do oktaluri endolepe var eiselaşakis adaletis varti elişinas. Didonenoni xalkiş doloxe memanža xakepe var gavaşakis okozaduti žori var iven.

Haşışakis na moxtu arnenoni asimilasyonişi politikapeş gurine nenuri didonoba, gondinoni ar oşkurinalesteri iziru do izirinu. Pa, ar nena ipaşsiraşkule zitape xvala var bgarape, xelape, paşurape do dunyas na duřalu noķuxenepe muşiti nenak igams do gondunun.

Nena okoparamituşi-okosinapuşi-okogargaluşi xvala var, minobaşi, goşinuşi do okoskiduşi mtelişen žoxleni punçxa ren.

Nena kùltura xvala va torums, nena iřoriulot na moivarinu minobapeşi, ti na var eoğapes ovapuş formepeşi, na ipaşsiru xomapeşi oxori ren.

Nananena çkunepe onžopuluşen medyaşakis, artişen kùlturaşakis, avlapeşen ofisialuri organizasyonepeşakis mtel xalkuri svalepes oxoşkveri orťasen, haya mamenža do onuroni skidalası maartani řarti ren.

Onžopuluşi do kùlturaşi politikape ixenerťaşakis mtel nenape, çkunişeni ar na on mot goiçkendineťas. Berebe çkunik mutepeşi nananenaten na imsiponanen, na izmonanen do pri mektebi gyoçkan do universite oçodinaşakis mteli svas nananena mutepe na inžopulanen politikiuri do xalkuri řtrukturaşi okodu çkun emondunan.

Nenape çkunişi oskedinu, omralu xalkuri xizmetepes mamenža, na ninçuşinen do na izirasenřteri sva meçamuşeni devletis do mteli organizayonepe muşis eondun. Hantepeşi oxenu iřoriuli endvala muşi ren do devletis gyožin. Okokateri Opape Bereş Xakepeşi Mendvalası 17, 29 do 30 mxucepeşeni na niçinu gožazdalape moiselinas do ham mendvalas na ukoremspe dixeninas. Haya ordoşen oxenoni iřoriuli ar endvala ren.

Nenaş Xakepeşi Ožiru, Oçaru do Oraporuşi Mosaşi katape na boreť çku, mteli nananenapeşi oçvalu, oskedinu do okapeťanuşeni xolo okogicoxamt.

Mteli xalkēpes Kianaş Nananena dğa gebuxvamamt!

Makedonca

Јазикот значи да се одржува животот!

Мајчиниот јазик е право, а замолчувањето е неправда.

Правото на мајчин јазик е основно, неотуѓиво и ненеговоцибилно човеково право. Заштитата на ова право не е само културно прашање; таа е неопходна за јазична правда и еднакво граѓанство. Сè додека не се отстранат политичките, економските и административните пречки пред правото на мајчин јазик, не може да се зборува за правда. Гаранцијата за мирен соживот е еднаквото уживање на правата во повеќејазично општество. Поради досега применуваните еднојазични асимилаторски политики, јазичната разновидност беше гледана и прикажувана како „опасност“ што треба да се отстрани. Но кога еден јазик ќе замолкне, тој не ги губи само своите зборови; со себе ги носи и своите болки, радости, приказни и трагите што ги оставил во светот. Јазикот не е само средство за комуникација; тој е најосновниот конститутивен елемент на идентитетот, сеќавањето и општествените односи. Јазикот не е само носител на културата; тој е и простор за изразување на историски негирани идентитети, потиснати облици на постоење и замолчени гласови. Слободното постоење на нашите мајчини јазици во сите јавни простори — од образованието до медиумите, од уметноста до културата, од улицата до официјалните институции — е неопходен услов за еднаков и достоинствен живот. Образовните и културните политики треба да се креираат врз принципот дека сите јазици се наша заедничка вредност. Изградбата на политичка и општествена структура во која децата можат да размислуваат, да сонуваат и да се образуваат на своите мајчини јазици — од предучилишно образование до универзитет — е задоцнета одговорност на сите нас. Зачувувањето, развојот и еднаквото, достапно и видливо присуство на нашите јазици во јавните услуги не е привилегија, туку историска обврска на државата и на сите јавни институции. Укинувањето на резервите ставени на членовите 17, 29 и 30 од Конвенцијата на Обединетите нации за правата на детето и исполнувањето на обврските што произлегуваат од оваа Конвенција претставуваат јасна и приоритетна

потреба на оваа историска обврска. Како компоненти на Мрежата за следење, документирање и известување за јазичните права (DHĬBRA), повторно го упатуваме нашиот повик за заштита, одржување и оживување на сите мајчини јазици.

Нека е честит Светскиот ден на мајчиниот јазик на сите народи!

Osetçe

Æвзагу, удæгасæй цæрын!

Мадæлон æвзаг у бар, æрсабыр кæнын у æнæрæстдзинад.

Мадæлон æвзаг у бындурон, æнæ фæцудæн у, иумæйаг хъуддаг у. Ацы бар хъахъхъæнын æрмæст культурон хъуддаг нæу. Уый у æнæ мæнгæй иумæйаг царды фадом у.

Мадæлон æвзаджы къулымп кæнæг политикон, экономикон æмæ бар æвæрджыты цæлхдуртæ æнæ иуфарс кондæй рæстдзийнадæй дзурæн нæй.

Сабыр царды фидардзинад у бирæ æвзагон æхсæнады æмхузон царды бартæ райсын.

Абоны онг иуæвзагон цард асимилецейы фæрцы иннæ æвзæгты йæхицæн тæссондæй бацамыдда æмæцæ хицæн котта. Фæлæ æвзаг куы æрсабыр вæййы уæд йемæ ахæссы æрмæст йæ ныхæстæ нæ фæлæ йæ сахæстæ, йæ цинтæ, йæ хабæрттæ æмæ дунейыл цы фæдтæ ныууахта удондæр.

Ныхас æрмæст ныхасы фæрæз нæу. Уый у бындурон, арæстадон чедзындз æхсæнадон ахастытæн.

Æвзаг æрмæст културæйы хæссæг нæу. Уый ма у историон æгъдауæй æнæрайсгæ æууæлтæ, æфхæрæд уæвыны фæндæгтæ æмæ æрсабыргонд хъæлæсы æвдисæн бынат.

Нæ мадæлон æвзæгты сæрибар уæвынад æппæт æхсæнадон фæзуæтты ахурадæй медийы онг, айывадæй културæйы онг, уынгтæй офиссалон уагдæтты онг, æнаæмæнгхъæуæг уавæр у, æмхузон æмæ кадджын цардæн.

Ахурад æмæ културæйы ролитикаæ хъуамæ уа ахæм. Æббæт æвзæктæсты нæ иумæйаг бынтæ.

Ахæм политикон æмæ социалон фадæттæ хъæуы æмæ сывæллæттæн сæ бон уа, сæ бæллыцтæ хъуды кæнын æмæ ахурад райсын. Сæ мадæлон æвзæктыл алы æмбарынадыл фыццаг сыкъолайæ униуæрситæтмæ у неппæиæндæр нæ рагæй æнхъæлмæкæсиаг хæс.

Уый хорздзинад нæу фæлæ историон хæс у паддзахадæн æмæ æппæт паддзахадон уагдæттæн, Хъæугæ къахдæфтæ саразын. Цæмæй не взæгтæ хъахъхъæд фæуой, рæзой æмæ æмхузонæй, æнцонæй æмæуынгæгæй бахауой паддзахадон лæгæтты.

Иумæйаг нациалон органицейы сывæллæтты бартæ тыххæй æгъдæуттæм гæсгæ 17, 29 æмæ 30 æм домæнтæ саразын æмæ æнæразыдзинад айуфарс кæнын ацы домæнтæм гæсгæ æххæст кæнын сты ацы историон хæсы бæлвырд домæнтæ.

Æвзаджы барты мидæг хыгъдлæвæрд æвдисæн хызæджы (ДХИБРА) хайæттæ мах иухатма æппæт мадæлон æвзæгты бахъахъхъæнын æмæсногкæнын хъусын кæнæм.

Мадæлон æвзаджы æппæт дунеон боны хорзæхтæ уæд.

Romanes

I čhib si o Žhivdipen!

E dajaki čhib si jekh čačimos; te čhives les si bi-lačhipen.

O xakaj pe dajaki čhibjako si jekh fundavno, našti te lel pes, thaj na-negociabilo manuškano xakaj si.

Te arakhel pes kadava xakaj na si numaj jekh kulturalo buti; si esencijalno vaš e lingvistikani justicia thaj egalutno themutnipe.

Te na lela pes e politikane, ekonomikane thaj administrativne pharipa vaš o hakaj pe dajaki čhib, našti te kerel pes lafi vaš o čači. E garancija te trais ande paša si te avel tut barabar čačimata ande jekh butčibakeri komuniteta.

Palal e monolingvistikane asimilaciake politike save si implementime dži akana, o lingvistikano pluralizmo dikhel pes thaj si prezentisardo sar jekh 'pharipe' savo trubul te avel xasardo. Numa, kana jekh čhib si čhivdi, voj lel peste na numaj lake vorbe numaj vi lake dukh, lošalimata, paramiče, thaj e sere save mukhel pe lumja.

I čhib na si numaj jekh drom te kerel pes komunikacia; si o maj fundamentalno konstitutivno elemento e identitetosko, e memorijako thaj e socialne relaciengo.

I čhib na si numaj o portreti e kulturako; si o tereno e ekspresiako vaš historikane nakhavde identiteta, phanle droma te oven, thaj čhivde glasura. I slobodno prezenca amare dajake čhibaki ande save publikane thana, andar i siklōvipen dži ki media, andar o arto dži ki kultura, andar e droma dži ki oficialno institucie, si jekh našti te xasarel pes kondicia vaš jekh jekhutno thaj dignitetosko živdipen.

E edukacijake thaj kulturake politike trebun te aven determinime katar o princìpo kaj sa e čhibja si amare khetane barvalipena. Te

vazden jekh politikani thaj socialno struktura kaj e chavorja šaj te gindon, te sunen, thaj te len edukacia pe penge dajake čhiba pe vsako levelo, katar e hurdelin dži khaj o universiteto, si jekh but vrama vasdini responsibilita savorenge.

Na si jekh lačhipen, numaj jekh historikani obligacia vaš o them thaj sa e publikane institucije te len e trebutne bukja te sigurin o arakhipen, o barjaripe, thaj egalutni, aksesibilno thaj dikhli inkluzija amare čhibaki ande publikane servisurja. O činavipe e rezervengo ande relacija pala

e Artiklura 17, 29, thaj 30 katar e Jekhethaneske Naciengo Konvencija pala e Čhavorengo Čačipe thaj o pherdipe e responsibiliteturengo telal kadi Konvencija si klaro thaj primarno trubulimata kadale historikane obligacijake.

Sar kotora katar o Netvorko vaš o Monitoripe, Dokumentacija thaj Raportiribe e Čhibake Hakajengo (DHĬBRA), amen pale phenas amaro akharipe vaš o arakhipe, o garavipe thaj o revitaliziribe sa e dajake čhibako.

Bahtalo Lumjako Dive e Dajake Čhibake sa e manušenge!

Rumca-Yunanca

Η γλώσσα είναι ζωή!

Η μητρική γλώσσα είναι δικαίωμα, η αποσιώπησή της είναι αδικία.

Το δικαίωμα στη μητρική γλώσσα είναι ένα θεμελιώδες, αναπαλλοτρίωτο και αδιαπραγμάτευτο ανθρώπινο δικαίωμα. Η προστασία αυτού του δικαιώματος δεν είναι μόνο ένα πολιτιστικό ζήτημα, αλλά απαραίτητη για τη γλωσσική δικαιοσύνη και την ισότητα των πολιτών. Δεν μπορεί να γίνει λόγος για δικαιοσύνη όσο δεν αίρονται τα πολιτικά, οικονομικά και διοικητικά εμπόδια μπροστά στο δικαίωμα της μητρικής γλώσσας. Η εγγύηση της ειρηνικής συμβίωσης είναι η κατοχή ίσων δικαιωμάτων σε μια πολυγλωσσική κοινωνία.

Λόγω των μονογλωσσικών πολιτικών αφομοίωσης που εφαρμόζονται μέχρι σήμερα, η γλωσσική πολυμορφία θεωρήθηκε και παρουσιάστηκε ως ένας «κίνδυνος» που πρέπει να εξαλειφθεί. Ωστόσο, όταν μια γλώσσα σιωπά, παίρνει μαζί της όχι μόνο τις λέξεις της, αλλά και τους πόνους, τις χαρές, τα παραμύθια και τα ίχνη που άφησε στον κόσμο.

Η γλώσσα δεν είναι μόνο ένα μέσο επικοινωνίας, είναι το πιο βασικό συστατικό στοιχείο της ταυτότητας, της μνήμης και των κοινωνικών σχέσεων.

Η γλώσσα δεν είναι μόνο φορέας πολιτισμού. Είναι ο χώρος έκφρασης ιστορικά απαξιωμένων ταυτοτήτων, καταπιεσμένων μορφών ύπαρξης και αποσιωπημένων φωνών.

Η ελεύθερη ύπαρξη των μητρικών μας γλωσσών σε όλους τους δημόσιους χώρους, από την εκπαίδευση μέχρι τα μέσα ενημέρωσης, από την τέχνη μέχρι τον πολιτισμό και από τον δρόμο μέχρι τους επίσημους θεσμούς, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μια ισότιμη και αξιοπρεπή ζωή.

Οι εκπαιδευτικές και πολιτιστικές πολιτικές πρέπει να καθορίζονται με την αρχή ότι όλες οι γλώσσες αποτελούν κοινή μας αξία. Η συγκρότηση μιας πολιτικής και οικονομικής δομής μέσα στην οποία τα παιδιά θα μπορούν να σκέφτονται, να ονειρεύονται και να εκπαιδεύονται στη μητρική τους γλώσσα, από τη προσχολική ηλικία έως και το πανεπιστήμιο, αποτελεί μια προ πολλού παραμελημένη ευθύνη όλων μας.

Ruşça

Язык - значит сохранять жизнь!

Родной язык - это право, заставлять его молчать - несправедливость.

Право на родной язык — основное, неотчуждаемое и не подлежащее обсуждению право человека. Защита этого права — не просто культурный вопрос; она необходима для языковой справедливости и равноправного гражданства.

Пока политические, экономические и административные препятствия на пути реализации права на родной язык не будут устранены, о справедливости говорить невозможно. Гарантия мирного сосуществования — это равные права в многоязычном обществе.

Из-за проводившихся до сих пор одноязычных ассимиляционных политик языковое многообразие рассматривалось и представлялось как «угроза», подлежащая устранению. Между тем, когда язык замолкает, он уносит с собой не только слова, но и свои боли, радости, сказания и следы, оставленные в мире.

Язык — это не просто средство общения; он является основополагающим элементом идентичности, памяти и общественных отношений.

Язык — не только носитель культуры, но и пространство выражения исторически отрицаемых идентичностей, подавленных форм существования и заглушённых голосов.

Свободное существование наших родных языков во всех общественных сферах — от образования до медиа, от искусства до культуры, от улицы до официальных учреждений — является неотъемлемым условием равной и достойной жизни.

Образовательная и культурная политика должна формироваться на принципе признания всех языков нашей общей ценностью. Создание политической и общественной структуры, в которой дети смогут думать, мечтать и получать образование на родном языке на всех уровнях — от дошкольного до университетского, — является нашей общей и давно отложенной ответственностью.

Сохранение, развитие родных языков и их равное, доступное и видимое присутствие в системе общественных услуг — это не благодеяние, а историческая обязанность государства и всех государственных институтов. Снятие оговорок к статьям 17, 29 и 30

Конвенции ООН о правах ребёнка и выполнение обязательств по этой Конвенции является ясным и первоочередным требованием данной исторической ответственности.

Как участники Сети мониторинга, документирования и отчётности по языковым правам (DHİBRA), мы вновь подтверждаем наш призыв к защите, сохранению и возрождению всех родных языков.

С Международным днём родного языка всех народов мира!

○ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

○ لَعْنَةُ اٰمِدٍ اَوْ مُنَا: ○ اَلْحَسْبُ اَحَدًا:

○ آوُفَا ۝ حَمَلْنَا آدَمُهَا مِنْ خُضْرٍ لَّا يَحْمِلُونَ أَرْثَهُ ۝ لَّا يَحْمِلُونَ أَرْثَهُ ۝ آوُفَا نُفَعْنَا:

[illegible][illegible]

وَأَمَّا إِذَا مَا كَانَ عَلَى الْمَوْتَى الْمَوْتُ فَأُولَئِكَ لِيُصَلِّ عَلَى أَهْلِ الْقُبْرِ يَوْمَئِذٍ ۖ تَظَاهَرْتُمْ عَنْهَا الْقُلُوبُ ۖ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْهُمْ سَائِلِينَ ۖ خَالِدِينَ ۚ

○ حَمْلًا لِّلْأَنفِ هَذَا مَحْمُولٌ ○ صَحْفًا ○ وَبِالْوَعْدِ ○ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ○ وَالْأَنْفِ هَذَا خَصْمًا ○

○ حَمْدُكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ○ تَعَالَى ○ بِمَنْزُورٍ ○ فَهَمُّكَ ○ أَمْلًا ○ وَتَعْلَمُ ○ وَتَحْكُمُ ○ حَمْدُكَ حَمْدُكَ ○

أَلَمْ تَكُنْ أَهْلًا بِأَهْلِ الْبَيْتِ أَفَبِمَا كُنَّا تَعْبُدُونَ: مَا تَعْبُدُونَ إِلَّا مَا يَكْفُرُ بِكُمْ: فَكُفُّوا عَنَّا: فَمَا تَعْبُدُونَ إِلَّا أَنْفُسَكُمْ: فَتَكُونُونَ تَارِكِينَ لَكُمْ

[illegible][illegible]

عَمَّا أَتَتْهُمُ، لَعَنَ الْيَهُودَ الْكَافِرِينَ، حَتَّىٰ خَلَا قُلُوبُهُمْ:

أَحْمَدُ بْنُ مُوَيْسَ بْنِ قَعْنَبَةَ

[illegible]

- حب قَمِيصًا لـ م ثَمَرًا؛ وَهُ نُفُصًا؛ يَا مَعْ: أَلَمْ تُفْهَمْ نُفُصَةً خُذْلًا، وَكُلَّ مَصْبٍ م نَهْدَقِلًا
يَا خَلْمًا، لَلَّ لَأَلْ؛ أَلَمْ تُدْ؛ مَصْبًا قَمِيصًا:

[illegible]

Türkçe

Dil Yaşatmaktır!

Anadili haktır, susturmak adaletsizliktir.

Anadili hakkı, temel, devredilemez ve müzakere edilemez bir insan hakkıdır. Bu hakkın korunması, sadece kültürel bir mesele değildir; dilsel adalet ve eşit yurttaşlık için zorunludur.

Anadili hakkının önündeki politik, ekonomik ve idari engeller kaldırılmadıkça adaletten söz edilemez. Barış içinde yaşamının garantisi, çokdilli bir toplumda eşit haklara sahip olmaktır.

Bugüne kadar uygulanan tekdilli asimilasyon politikaları nedeniyle dilsel çoğulluk, bertaraf edilmesi gereken bir 'tehlike' olarak görülmüş ve gösterilmiştir. Oysa bir dil sustuğunda yalnızca kelimelerini değil; acılarını, sevinçlerini, masallarını ve dünyaya bıraktığı izleri de beraberinde götürür.

Dil yalnızca bir iletişim aracı değil; kimliğin, belleğin ve toplumsal ilişkilerin en temel kurucu unsurudur.

Dil yalnızca kültürün taşıyıcısı değil; tarihsel olarak inkâr edilmiş kimliklerin, bastırılmış var olma biçimlerinin, susturulmuş seslerin ifade alanıdır.

Anadillerimizin, eğitimden medyaya, sanattan kültüre, sokaktan resmi kurumlara tüm kamusal alanlarda özgürce var olması eşit ve onurlu bir yaşamın vazgeçilmez koşuludur.

Eğitim ve kültür politikaları, tüm dillerin ortak değerimiz olduğu ilkesiyle belirlenmelidir. Çocukların anadillerinde düşünebileceği, hayal kurabileceği ve okul öncesinden üniversiteye kadar her kademede anadillerinde eğitim görebileceği siyasal ve toplumsal yapıyı inşa etmek, hepimizin gecikmiş sorumluluğudur.

Dillerimizin yaşatılması, geliştirilmesi ve kamusal hizmetlerde eşit, erişilebilir ve görünür biçimde yer alması için devletin ve tüm kamu kurumlarının gerekli adımları atması bir lütuf değil, tarihsel bir yükümlülüktür. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17, 29 ve 30. maddelerine ilişkin konulan çekincelerin kaldırılması ve bu Sözleşme kapsamındaki sorumlulukların yerine getirilmesi, bu tarihsel yükümlülüğün açık ve öncelikli gereğidir.

Dil Hakları İzleme, Belgeleme ve Raporlama Ağı (DHİBRA) bileşenleri olarak, tüm
anadillerinin korunması, yaşatılması ve canlandırılması çağrımızı yineliyoruz.

Tüm halkların Dünya Anadili Günü kutlu olsun!

Zazaca

Jüan Weskerdena!

Jüanê maê u pi heqa, fek de sıkıtene bêbextiya.

Heqa jüanê maê u pi, heqa de isanetina, camat nêna, nêroşina, dest ra vetene nêna. Qorikerdena na heqe, teyna mesela kulturi niya; serba heqaniya jüani be têdustiya sarê jü welati rê ki lazıma.

Hata ke engelê şaseti be ê idarekerden u hal u demi ke vırniya heqa jüanê maê u pi ra nêdariya we, namê bexti ki nêdekerino.

Teminatê haştiye, her reng u her veng ra wertê jü qomi de her heqe de têdust wayır biyaêna.

Hata na roce ebe hukumê tek jüani, bınê teşirê xo guretena her veng u her rengi “bêtibar” veniyê, heni amê salıx daêne. Halbuke zu veng ke bırıya, teyna nuğdanê xo nê;

derdanê xo, sabiyaisê xo, çirokanê xo be rêça ke dina de verda a rêçe ki xo de beno.

Jüan teyna mabenê isani de elçiyê alaquadarine niyo, teminatê kamiyo, nisanê viriya isaniyo, mabanê bera de raê u rêça pi u pırbabiyo.

Jüan teyna zıncıla kulturi niyo; kamiye ke tarix de amê inkarkerdene, vengê ke fek de amê sıkıtene, mekanê yi jüanano.

Jüanê maê u piayanê ma, taylım u terbiya ra hata medya, şinate ra be hata kultur, olağa ra be hata dayranê hukmati her ca de ma rê serbest biyaêna xo, serba weşiya de ebe anor be serba weşiya de têdustiye ma rê heqa de mıqerıma.

Şaset u politika wa ê kulutur u ê taylımı, gereko ebe na çıma bêrê hazırkerdene, ebe na çıma bêrê vênıtene; bızanê ke jüani pêro gızna de ma wa hewla. Domanı ke ebe jüanê xo geyal nêkenê, mektebê sıftey ra hata üniversita her ninge de

ke ebe jüanê xo nêwanenê, hata nıka hetê idare u qanuni tıdarek ke nêveniyo, koto herey no kemaniya ma pêroêna.

Weşiya jüananê ma, raver berdene, dairanê hukmati de zê her jüani serbest qeseykerdene, qebul biyaêne, ca guretene rê ke gamê berjiyo, na game teyna gama de rındiye niya, hetê ra qarşiyê zamani de vazifeo. Heqa domanêna ê miletıya beynelminele de çekuyanê 17, 29, be 30ine de ca cêna ke kara ke ni çekuya de name kerda gereko a nêbiyaêye wedariyo, men bo, hem çı vazife ke esto gereko bêro hurendi, no vazife hem açoço hem gereko rew bıbo.

Ma bilgane Dil Hakları İzleme, Belgeleme ve Raporlama Ağı (DHİBRA) qorikerdena jüana pêroêne, qeseykerden u raver berdene rê reyna veng danime.

Roca jüanê maê u piê qomanê dina bimbarek bo